

TANULÓI SZINTŰ ÉS OSZTÁLYSZINTŰ KRITÉRIUMORIENTÁLT DIAGNOSZTIKUS FEJLESZTŐ MÉRÉS

Nagy József

SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: fejlődésmérés; kritériumorientált mérés; fejlesztő javítás

A 20. században lényeges fejlődés valósult meg a tanulók eredményeinek értékelésében. Korábban szinte kizárólag a becsült minősítő értékelés létezett. Az iskolai gyakorlatban továbbra is az dominál, bár a kutatásokban és a felmérésekben lényeges fejlődés következett be. Az aktuális mérést kiegészítették az 5–10 éves fejlődési folyamatokat feltáró, eleinte főleg keresztmetszeti, később longitudinális mérések. A Szegedi Kutatóműhelyben az 1960-as évek végén kezdődtek meg a több tucatnyi kognitív készség, képesség fejlődését, elsajátítási folyamatait feltáró keresztmetszeti mérések (az első kötet: Nagy, 1973), melyek Csapó Benő vezetésével ma is folytatódnak, illetve elindultak a longitudinális feltérképező kutatások és a fejlődési folyamatok diagnosztikus mérései. A szegedi diagnosztikus mérési kutatások Vidákovich Tibor könyvével kezdődtek. A téma kutatása az ezredforduló után Csapó Benő vezetésével két nagy, nemzetközileg finanszírozott kutatásban bontakozott ki, két könyvsorozatot eredményezve. A méréses kutatás terén sok más eredmény is született a Szegedi Kutatóműhelyben, melyek közül csak a kritériumorientált mérés és a teljes lefedéssel működő mérés megjelenését, illetve az online mérés beépülését emelem ki. Mindez lehetővé teszi, hogy a mindennapi iskolai gyakorlatban a becsülő minősítő értékelés majd kiegészülhessen a címben megnevezett kritériumorientált diagnosztikus fejlesztő méréssel. E bevezetőre épülve, példákkal szemléltetve bemutatom a kritériumorientált teljes lefedésű diagnosztikus fejlesztő értékelés közvetlen előzményeit, az eddigi kutatások eredményeit és a további kutatási és alkalmazási tennivalók lehetőségeit. A kritériumorientált mérés lehetőségének kutatása az 1970-es években kezdődött. Azóta a témában tucatnyi könyv jelent meg (l. az Új pedagógiai kultúra 24. fejezetét). Sajnos az alkalmazás lassan terjed. A Szegedi Kutatóműhelyben az első próbálkozás az 1960-as és az 1970-es évek fordulóján keletkezett, amit egy 1973-ban megjelent könyv egyik ábrájával fogok szemléltetni. Ezt követően az alkalmazások nálunk is megrekedtek. Csak az ezredfordulót követően kezdődött a kritériumorientált mérés továbbfejlesztett alkalmazása (ezt is reprezentatív mérésekből származó példákkal szemléltetem). Ezt követően felidézem az általánosan használt, minimális itemszámmal működő, tanulói és osztályszintű diagnosztikus fejlődésmérés alkalmazásának problémáit. Majd a teljes lefedésű tesztrendszerek korlátainak és lehetőségeinek ismertetésére kerül sor a tanulói szintű és az osztályszintű diagnosztikus mérés alkalmazása szempontjából. Az ismertetés szemléltető példái reprezentatív felmérések adataiból származnak. Majd ismertetem a teljes lefedésű tesztrendszerek fejlesztő funkcióját és lehetőségét, valamint a megoldott teszt önjavításának önfejlesztő funkcióját és lehetőségét. Végül bemutatom a kritériumorientált diagnosztikus fejlődésmérés tanulói szintű és osztályszintű fejlődésmutató kidolgozásának és gyakorlati alkalmazásának lehetőségét és jelentőségét.